

Nis Peter Nissen (1899-)

En Nis Nissen udgav i 1926 en bog "Flugten fra Sibiriens Fangelejre under Verdenskrigen 1914-18." Trykt hos Aahus Amtstidendes bogtrykkeri, 1926. [Link til Bogen.](#)

Efter at have været beskæftiget med at identificere sønderjyder i russisk krigsfangenskab i en årrække, var jeg overbevist om at denne historie virkede alt for usandsynlig.

Noget af det usandsynlige i bogen.

Det første var al den totur han gennemgik for at få oplysninger ud af ham.

Det har jeg aldrig hørt om. Russerne skulle tage sig af 2 millioner krigsfanger, så de spildte ikke så megen tid på dem.

"Dødsmærket fastgøres inderst paa Kroppen omkring Halsen med et Stykke Baand. Dødsmærket beholdt vi, ellers blev alt andet fjernet, vi blev ikklædt i Pels, Pelshat og Pelsovertræksstøvler, og saa af Sted paa Transport."

Nej, de blev sendt afsted i det tøj de havde på og gik i det indtil det faldt af kroppen. Kun de ca. 35 sønderjyder i "danskerlejren" der fik pelse.

"Der var 45,000 Fanger i Fangelejren. Ingen Læger, kun 5 Sygeplejersker" ??

Der var ikke sygeplejersker i lejrene.

"Lidt efter lidt døde den ene Sygeplejerske efter den anden, dels af Overanstrengelse og dels af Sygdom, men den vigtigste Aarsag maa jeg ikke glemme: Særlig om Aftenen kunne man se de russiske Bolschevikkofficerer tumle rundt med disse arme Kvinder inde i deres Barakker, hvor de voldtog dem, og særlig deraf gik flere hen og døde."

Bolschevkerne interesserede sig ikke for krigsfanger og da der ikke var sygeplejersker i lejrerne giver det ikke mening.

Og vi er kun nået til side 38. At gennemgå hele bogen bliver for meget.

Men hvem var denne Nis Nissen?

Det lykkedes ikke at finde ham i nogen af de lister vi havde adgang til.

I en artikel **Hejmdal 14. februar 1921** fik man en idé om hvem det kunne være tale om:

En sønderjysk krigsfange, der låner penge af folk, eller en svindler?

I de sidste dage i januar traf to gårdejere fra Randerseggen på en rejse til Odense i toget fra Horsens til Fredericia en ung mand, der opgav at være 23 år og eneste barn af en hestehandler Nis Nissen, Løjt, sidst boende i Aabenraa. Den unge mand, Nis P. Nissen, opgav han at hedde, fortalte, at han havde været i Fangenskab i Sibirien. Nu var han flygtet og på vej hjem til Aabenraa. I Aarhus, – sagde han – havde han haft telefonisk forbindelse med Aabenraa, og der fået at vide, at begge hans forældre var døde i 1918 og gården solgt. Han ville nu henvende sig til familiens sagfører og søge at få sin retmæssige arv udbetalt. Han havde været "blind passager" fra Riga til Aarhus og gået til fods til Horsens, hvor han havde overnattet hos en mand i Ørting, som havde givet ham billet til Aabenraa. En af de to gårdejere lånte ham 20 kroner til hjemrejsen. Nis P. Nissen sagde, at han var student. Ved tilfangetagelsen var han løjtnant. Han havde hele tiden ført dagbog og inden han blev taget til fange skrevet breve til en dame i Karlsruhe, hvor disse breve og en mængde fotografiske film var bevarede. Han ville nu søge at få dette sammen med hans senere oplevelser udgivet i

bogform.

Dagen efter fik den anden gårdejer et kort fra Hamborg med tak for rejseselskabet, og en anmodning om at låne 50 kroner indtil han i marts kunne få sine penge. Hans medrejsende har ham dog mistænkt for, at historien ikke er ganske pålidelig, og beder om mulige oplysninger om hans forhold.

Næste gang der optræder en Nis P. Nissen i avisen er i **Hejmdal 3. marts 1923**.

Krampe i arresten. Den unge slesvigere Nis P. Nissen, som blev anholdt i Isenvad, fik i formiddags i arresten – lige før han skulle sendes bort med toget – et krampeanfald, så blodet flød ud af næsen. Kredslægen blev tilkaldt og beordrede arrestanten indlagt på sygehuset til nærmere observation. Antagelig vil han dog i morgen være så rask, at han kan afgå til politiet i Frederikssund.

Det kunne være den samme.

I en artikel i **Aarhus Stifts-Tidende 17. marts 1924** er den omtalte Nis Nissen klart den samme:

En Sønderjydes oplevelser. En ung Sønderjyde, Inspektør Nis Nissen, vil paa Onsdag Aften holde Foredrag om sine eventyrlige Oplevelser under Verdenskrigen. Han blev taget til Fange af Russerne og ført til en Fangelejr i Sibirien. Herfra flygtede han gennem Kina, Indien, Afrika, Balkanstaterne og Italien til Svejts- og under vejs havde han en lang Række usædvanlige og spændende Oplevelser. Nis Nissen har tidligere talt i Grundtvigs Hus i København og i alle de københavnske Gymnasier. Foredraget i Aarhus finder Sted i Afholdshjemmet i Frederiksgade.

Det er sandsynligt at Nis Peter Nissen har læst alt hvad han har kunnet få fat i om forholdene for krigsfangerne i Rusland. Det har krævet et stort forarbejde for at stykke historierne til foredragene og bogen sammen.

I en artikel i **Frederiksborg Amts Avis 5. juli 1924** beder han indirekte om oplysninger.

Fra Læser til Læser.

Vore Landsmænd i Sibirien. Endnu sidder der flere Tusinde danske Krigsfanger i Sibirien; langt den største Del er dog Sønderjyder, men ogsaa flere civile Personer her fra Landet, der før Krigen rejste til Rusland og fik Arbejde ved russiske Handelsselskaber, f.eks. i Byerne Moskva, Smolensk, Omsk og Tomsk. Gennem Krigsaarene blev alt ødelagt af Bolschevikerne, hvilket ogsaa sker den Dag i Dag. Jeg har selv været i Sibirien som Krigsfange og flygtede fra Fangelejren, drevet af Nød og Elendighed. Naar man saa tænker sig, at der endnu sidder saa mange og maa forsmægte, saa vil man uvilkaarlig spørge: Er det ogsaa muligt? Men det er det.

Da jeg kom her til Landet, holdt jeg flere Foredrag, og man vil ogsaa nok erindre Foredraget paa Hotel, Kronprinsen" i Hillerød den 7. Februar d. A. Ligesom i andre Byer henvendte flere Folk sig til mig med Forespørgsel om en eller anden af deres Familie, der var i Rusland. Jeg satte mig i Forbindelse med Internationale Hjelpekomité for hjemvendte Krigsfanger i Schweiz, og det er lykkedes at finde flere danske Personer, som ikke har kunnet lade høre fra sig. Dette var nemlig ogsaa Tilfældet hos os i Fangelejrene. Skrive og læse maatte vi ikke, og det var ogsaa nemt at lade være med, for vi fik ikke noget at skrive paa. Naar man vil søge nogen i Sibirien, maa man meddele mig betræffende Mands Navn, Fødselsdatum og Aarstal samt Stilling og Bopæl. Dette sidste gælder dog kun for civile Personer, som er interneret. Noget helt andet er Krigsfanger. Overfor dem maa jeg absolut have deres sidste Nummer af Regiment og Kompagni, ligeledes hvilket Armékorps og Garnisonsby, og det ville være af megen Interesse at faa det sidste Brev fra den savnede Person. Originalen behøves ikke, men i det mindste Afskriften og Konvoluten. Af denne kan man se, hvor det er stemplet.

Der er ogsaa mange i det sydlige Sibirien, som er kommet ud paa Landet for at arbejde, og her maa

jeg sige, at langt de fleste af dem har kort sagt indgaaet Ægteskab med velhavende russiske Kvinder, og dem vil man næppe høre noget fra.

Det er et stort Arbejde at finde de savnede Landsmænd, og i deres egen Interesse vil jeg bede dem, som søger deres paarørende, at opgive de nævnte Oplysninger. Men glem nu ikke Afskriften af sidste Korrespondance fra Rusland.

Ærbødigst, Inspektør Nis Nissen, p. t. Danevang, Firhøj Station.

Nis Nissen rejser rundt og holder foredrag om sine oplevelser om flugten den halve jord rundt under verdenskrigen. I **Næstved Tidende** er der den **14. januar 1925** en længere artikel med hans oplevelser, hvor han bl.a. beretter:

D. 21. Juni 1917 blev Flyverobservatør Nis Nissen under en Rekognosceringsflyvning over de russiske Linier - Polotz ved Düna nedskudt af russisk Artilleri. Granatstumper fra en Granatekspllosion 3 m til højre for Maskinen ramte Motoren og fremkaldte en Motordefekt, saa der maatte landes i Glideflugt i de russiske Linier. Landingen foregik i Trætoppene af en Skov, hvor Maskinen blev hængende, og Nis Nissen og Føreren blev her taget til Fange og bragt til Fangelejren ved Polotz.

Datoen den 21. juni 1917 er interessant, derom senere.

Næstved Tidende beretter om hans foredrag.

Næstved Tidende 27. januar 1925.

Lundby. Sønderjyden Nis Nissen vil først. Søndag Aften holder Foredrag paa Afholdshotellet ved Lundby Station om sine Oplevelser under Verdenskrigen og sin Flugt fra Sibirien.

Næstved Tidende 28. januar 1925.

Herlufmagle. Fra Herlufmagle. I Aftes talte Nis Nissen i Herlufmagle Foredragsforening. Medlemmerne var i stort Tal mødt frem og alle fulgte med spændt Opmærksomhed Hr. Nissens Beretning om sin Tilfangetagelse i Rusland og den eventyrlige Flugt fra Fangelejren i Sibirien.

Næstved Tidende 29. januar 1925.

Tybjerg. Sønderjyden Nis Nissen, som i den senere Tid har talt flere Steder paa Næstvedegnen, gæstede i Onsdags Tybjerg Foredragsforening. Skønt Beretningen om hans Oplevelser paa den eventyrlige Flugt varede nær ved 2 Timer, mærkedes der ingen Træthed hos Tilhørerne, der tværtmod fulgte Tal: paa Flugten gennem Sibirien over Vladivostock, Kalkutta og Konstantinopel til det danske Gesandtskab i Bern med spændt Opmærksomhed. Der var selvfølgelig fuldt Hus.

Men så sker der en ændring. **Berlinske Tidende** beretter den **23. maj 1925** følgende:

Foredragene om Krigen.

Forvalteren, der udgav sig for at være den kendte Sønderjyde Nis Nissen, anmeldt for Bedrageri. En yngre Sønderjyde ved Navn Nis Peter Nissen, der har været Forvalter paa Rosenfeld, er for Tiden under Tiltale for Bedrageri ved Retten i Vordingborg, og der blev i den Anledning igaar afholdt et subsidært Forhør hos Dommer Spang Hanssen ved Byretten. Her mødte en Forvalter Petersen, der forklarede, at Nissen en Dag havde talt med ham om, at han godt kunde ønske at holde nogle Foredrag, ledsagede af Lysbilleder, Landet over om sin Deltagelse i Verdenskrigen paa tysk Side, men at han manglede Penge til at sætte det iscene for. Han havde sagt, at der ville kunne tjenes store Penge paa disse Foredrag, og han havde faaet Petersen, der dengang var Underforvalter paa Rosenfeld, til at stikke nogle Penge i Planen, mod at Interessenterne skulle have Del i Indtægterne. Der blev holdt Foredrag i flere sjællandske Provinsbyer og ogsaa i Grundtvigs Hus her i Byen, men skønt Forvalter Nissen i Reklamerne havde givet det Udseende af, at Foredragsholderen var den

kendte Sønderjyde Nis Nissen, var der ikke kommet mange til Foredragene. Her i Byen havde der saaledes kun været 65 Tilhørere, der hver betalte 1 Kr. i Entré, og det havde næppe kunnet dække Udgifterne. Hverken Underforvalter Petersen eller de andre Interessenter havde nogensinde fået en Øre af Nissen, der selv havde tilvendt sig og brugt de indkomne Beløb. Nissen havde desuden stjaalet et Lysbilledapparat, som Petersen havde laant af sin Onkel. Sagen sendes nu tilbage til Vordingborg.

Frederiksborg Amts Avis skriver den 27. maj 1925.

Sønderjyden, der blev fundet syg i Præstevangen. Som omtalt blev en Sønderjyde ved Navn Nis Peter Nissen for nogen Tid siden fundet syg i Præstevangen og indlagt paa Sygehuset. Han var efterlyst af Politiet fra Vordingborg, og han blev senere sendt til Vordingborg, hvor han nu sidder i Arresten. Tiltalen mod ham lyder bl. a. paa, at han har misbrugt den kendte Sønderjyde Nis Nissens Navn. Det har han gjort paa den Maade, at han averterede om Foredrag om Verdenskrigen, og Annoncerne var formet saadan, at man skulle antage Foredragsholderen for fhv. Landdagsmand, nuværende Folketingsmand Nis Nissen.

Og Vestkysten. Esbjerg Avis skriver den 27. juli 1925.

Indlagt til Observation. En ung Sønderjyde, Nis Peter Nissen, der tidlige re har haft Ophold paa Rosenfeldt ved Vordingborg, og som under en Foredragsturne, hvor han gav en usandfærdig Skildring af Verdenskrigen, forøvede en Række Bedragerier, er i Henhold til Retslægeraadets Kendelse indlagt til Observation paa Sindssygehospitalet ved Vordingborg.

Næstved Tidende 7. oktober 1925.

Ikke interneres, men for Retten.

Efter at Overlæge Helweg, Oringe, har udtalt, at Sønderjyden Nis Peter Nissen nu maa anses for at være helbredet, er Statsadvokaten for Sjælland sindet at lade ham tiltale for de Bedragerier, han har begaaet her i Byen. Nissen har ønsket Underretsbehandling for det Tilfælde, han bliver tiltalt.

Næstved Tidende 22. oktober 1925.

Nis Nissen dømt.

Dommen over Sønderjyden Nis Peter Nissen er nu afsagt. For de af ham udøvede Bedragerier i Vordingborg og Holbæk blev Straffen fastsat til Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 24 Dage. At Straffen blev saa lav, skyldes formentlig, dels at han som bekendt har været indlagt paa Oringe i flere Maaneder, dels at Dommeren har taget Hensyn til Straffelovens § 39 (Taabeparagraffen).

Her bliver det nu muligt at finde ud af hvem denne Nis Peter Nissen i virkeligheden er, for i folketællingen for Vordingborg 1925 optræder der en Nis Peter Nissen på Algade 97, Vordingborg arrest.

Nissen, Nis Peter, født 14/04-1899 i Aabenraa, arrestant, forvalter.

En samler af postkort indsendte i 1921 en skanning af et postkort til Museum Sønderjylland med et billede af en tysk soldat og på bagsiden følgende tekst:

Feldpostkarte. Zu. (Inste?) Hans Schmidt, Bodum, Apenrade, Schlesvig – Holstein
Im Felde d 7.6.18

Kære Onkel og Tante!

Nu sender jeg Eder en Hilsen fra Fronten. Kan i kende mig paa Billedet?

Hilsen til Eder alle fra Nis.

Schütze Nissen Nis

Inf Regmt 467, II Battl., II M. 2: K ?

Se [Den gotiske udfordring 23. oktober 2021](#)

Hans Peter Schmidt i Bodum er gift med Cecilie Marie Schmidt f. Nissen, hvis bror Nis Nissen, har en søn med navnet Nis Peter Nissen, født 14. april 1899 i Løjt Kirkeby. Så det må være den Nis Peter Nissen som er omtalt ovenfor. På basis af disse oplysninger er der oprettet en personside på [Nissen, Nis Peter \(1899-\)](#) på [denstorekrig1914-1918.dk](#).

Militære karriere:

Bliver indkaldt til Badisches Leib-Grenadier-Regiment Nr. 109 i Karlsruhe den 17. juni 1917.

Regimentet kæmper udelukkende på Vestfronten. At han skulle være Flyverobservatør den 21. juni 1917, hvor han dårligt er begyndt på rekrut uddannelsen giver ikke mening.

Han sender et postkort til sin faster dateret den 7. juni 1918, så da er han ikke krigsfange og Infanteri Regiment 467 er på Vestfronten.

Han bliver lettere såret 18. september 1918, da er han stadig på Vestfronten.

Han har muligvis aldrig været på Østfronten.

Politiet registerblade i København har følgende oplysninger på ham:

Nis Peter Nissen

25-07-1919 *Fra Engelsk Fangenskab, til Istedgade 47, 3. sal, hos Bendixen.*

23-08-1919 *Nørregade 17, 3. sal, hos Hansen, Buffist, født 14/04-1898 i Løjt Kirkeby.*

Nis Peter Nissen

30-09-1920 Fra Sønderjylland, til Fyensgade 4, 5. sal, hos Petersen. Inspektør. 14/04-1898 Løjt Kirkeby.

Der er ikke fundet nogen oplysninger der bekræfter, at han har været i Engelsk krigsfangenskab.

Men historien om Nis Peter Nissen stopper ikke her.

Aarhus Amtstidende 7. januar 1930.

Pariser-Rejsen, der gik i Vasken.

I Sommeren 1926 anmeldte en herboende Typograf til Statspolitiet, af han var blevet bedraget af en Sønderjyde. Typografen og hans Hustru havde nemlig hos denne indtegnet sig som Deltagere i en Selskabsrejse til Paris, en Rejse, som skulde vare arrangeret af Sønderjyden, og Manden havde allerede indbetalt 450 Kr. Den Dag, Rejsen skulde paabegyndes, mødte Rejsefreren imidlertid Ikke paa Banegaarden, og han har siden ikke været til at finde, lige saa lidt som Rejse-pengene. Indtil for nogle faa Dage siden, da han kom ind paa en Politistation i Aabenraa for af faa et Pas. Da Politiet hørte hans Navn, Nis Peter Nissen, var de klar over, at det var ham, Aarhus Politi havde et Mellemværende med. De satte sig i Forbindelse med Aarhus, og Nissen blev anholdt, hvorefter han nu som Arrestant er ankommet her til Aarhus. Her vil Sagen blive behandlet ved Kriminalretten. Nissen, der er straffet flere Gange, bl.a for at have udgivet for den kendte Nis Nissen, stod nu i Begreb med at paabegynde en Fodtur Jorden rundt. Det var i den Anledning. han skulle have fat i et Pas.

Demokraten (Århus) 11. februar 1930.

Den bedrageriske Rejsefører.

Den tidligere omtalte Sønderjyde Nis Nissen, som havde franarret en herboende Typograf og en Præst paa Sjælland hver 400 Kr., som de betalte for en Rejse, der skulde startes til Paris, har i Dag faaet sin Dom ved Aarhus Kriminalret, Den lød paa 60 Dages Fængsel, og desuden skal han betale Typografen de indbetalte Penge tilbage.

Nationaltidende 7. maj 1930.

EUROPA RUNDT FOR 45,000 FRANCS.

Sønderjyden, der skal have de franske Penge.

Paa vores sportsredaktion havde vi i gaar besøg af en ung, blaaøjet, lyshaaret mand, som præsenterede sig som Nis Peter Nissen fra Aabenraa, født d. 14. April 1899, og derefter forretningsmæssigt aabnede for en stor Pakke Papirer, forsynet med allehaande Stempler, Paaskrifter og Navne.

Hvorfor løber De rundt med alle Deres Papirer, spurgte vi.

Det er skam ikke dem allesammen. Jeg har 93 Pund foruden dem her. Men vil De ikke være saa god at kigge, saa De kan se, at det hele forholder sig rigtigt.

Vi parerede Ordre, og blev saa klar over, at det var en af de efterhaanden ikke helt ualmindelige Globetrottere, vi havde Besøg af. Men der var ganske vist det ved denne Nis Peter Nissen, at han ikke var en af dem, der prøver og saa holder op paa Halvvejen. De ældste Stempler paa hans Papirer var fra 1926.

Fortæl, hvad De har paa Hjerte, bad vi.

Og saa fortalte Manden fra Aabenraa:

Der var 12 i Starten.

Jo, ser De, jeg er ogsaa en Slags Journalist, men i 1926 udskrev Pariserbladet Le Petit Parisien en trækker Konkurrence for Folk, der vilde paatage sig at gaa Europa rundt til Fods altsaa paa 5 Aar. Vi

var 12, der meldte sig, for 1. Præmien var 45,000 Francs. Jeg var en af dem - den eneste fra Skandinavien. Det er snart 4½ Aar siden, og de 11 har opgivet efterhaanden, men jeg bliver ved som ene Mand, for jeg skal ned at hente de 45,000 Francs. Jeg har nu bare Turen København Paris tilbage.

Et mærkeligt Tal. Hvorfor ikke mere rundt, 50,000 Francs for Eksempel?

For Turen er beregnet til 45,000 km. Og nu har jeg tilbagelagt 43,200 km. Det er en lang Spadseretur, kan De tro, og jeg kender til Strabadser. Der er gaaet 98 Par Sko til. Og 9 Sæt Tøj. Men jeg har ogsaa set meget og oplevet meget. Ellers var for det hele jo ikke Umagen værd. for hvad er en Præmie paa 45,000 Francs for 5 Aars Møje.

Har De solgt Postkort paa Vejen?

Nej, den Trafik har jeg ikke brugt. Den smager for meget af Forretning. Vil De maaske skrive en lille Hilsen i min Bog her?

Vi skrev Hr. Nissen lovede os et Postkort fra Paris, naar han har faaet de 45,000 Francs, og saa drog han videre. 50 km er Dagsmarchen. Der er dem, der foretrækker en Bil, men naar det kommer til Stykket, er Hr. Nissens Befordringsmaade maaske den sundeste.

Han har været ude af fængslet i ca. 1 måned, så 43.200 km, 98 par sko og 9 sæt tøj er godt gået. Guderne må vide hvad han nu har gang i? Og hans videre skæbne?